

SIVILOMBUDET

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Vår referanse
2022/1282

Deres referanse
2021/8340

Vår saksbehandler
Johannes Flisnes Nilsen

Dato
11.11.2022

Statsforvalterens oppfølging av besøksrapport fra Kristiansand kommune

Vi viser til Statsforvalterens brev 30. august 2022. I brevet er det redegjort for hvordan Statsforvalteren arbeider med å følge opp Sivilombudets funn og anbefalinger etter besøk til boliger for personer med utviklingshemning i Kristiansand kommune. Besøket ble gjennomført i november 2021 og rapporten fra besøket ble publisert 6. april 2022.

Ombudets anbefalinger i rapporten var først og fremst rettet til kommunen som ansvarlig myndighet i første instans. Statsforvalteren er en sentral rettssikkerhetsinstans for personer med utviklingshemning som er underlagt vedtak om tvang og makt etter helse- og omsorgstjenesteloven. To av anbefalingene i rapporten var rettet til Statsforvalteren. Anbefalingene dreide seg om å sikre en forsvarlig kontroll av kommunens tvangsvedtak og tiltak for å styrke opplæring og veiledning av verger for å ivareta beboernes rettssikkerhet.

Vi merker oss at Statsforvalteren har iverksatt flere tiltak på de risikoområdene som ble påpekt i rapporten. Vi har også notert oss Statsforvalterens dialog med Kristiansand kommune og de øvrige kommunene i Agder om hvordan rapporten skal følges opp.

Overprøving og stedlig tilsyn

Statsforvalterens orienterer i sitt svar om hvordan anbefalingen om å sikre en forsvarlig rettslig kontroll av tvangsvedtak har blitt fulgt opp. Det er satt i gang et arbeid for å sikre bedre begrunnede overprøvingsvedtak, og endringer av vedtaksmalene for å sikre at alle lovens krav blir vurdert og gjengis på en måte som ivaretar begrunnelsesplikten. Det informeres også om at stedlig tilsyn vil bli gjennomført i en sak der ombudet fant lovstridige forhold.

Rettsikkerhetssvikt ved bruk av skjerming og innlåsing

Svaret fra Statsforvalteren viser at Sivilombudets funn om lovstridig bruk av skjerming og innlåsing erkjennes og tas på alvor. Statsforvalteren har bedt om at kommunen i samråd med spesialisthelsetjenesten foretar en gjennomgang av sine vedtak for å sikre at beboernes behov blir ivaretatt på en faglig forsvarlig måte, i samsvar med loven. Det er også viktig at Statsforvalteren skal undersøke om ulovlige innlåsingstiltak har blitt godkjent i andre kommuner i Agder.

Opplæring av verger

Statsforvalteren opplyser om at de vil sikre at alle eksisterende vergemål vil få et oppdatert mandat i forbindelse med overprøving av vedtak om tvang og makt, dersom det ikke kommer frem at vergemålet også omfatter oppgaver etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Dette vil kunne bidra til større bevissthet hos vergene om hva vergeoppdraget innebærer, og hva som forventes av dem.

Vi har også merket oss Statsforvalterens erkjennelse av behovet for å gi bedre opplæring og veiledning til verger, spesielt der verger samtidig er vergehavers nærstående. Det er innført krav om gjennomført e-læringskurs (grunnkurs) ved oppnevning av alle nye verger. Videre planlegges et grunnkurs på Teams for alle ikke-profesjonelle verger, inkludert om rollen som verge der mandatet omfatter oppgaver etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9.

Det skal også vurderes om det skal utarbeides en generell orientering om disse oppgavene, adressert til verger som gis mandat etter helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Ombudets funn synliggjør etter vår oppfatning et klart behov for opplæringsmaterieell som gir bedre innføring i reglene om bruk av tvang og makt i helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9. Dette er viktig for å ivareta vergehavers rettssikkerhet og bedre kunne vurdere behov for å klage.

Sivilombudet avslutter oppfølgingen overfor Statsforvalteren

Statsforvalterens svar viser at det er iverksatt konkrete tiltak for å håndtere de risikoområdene som er påpekt i rapporten. Selv om prosessene for oppfølging og kvalitetssikring ikke er slutførte, og i noen tilfeller vil kreve en kontinuerlig innsats fra Statsforvalterens side, avslutter vi med dette oppfølgingen overfor Statsforvalteren.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Johannes Flisnes Nilsen
seniorrådgiver

Kopi til:

*HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTET
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET
BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET*

*HELSEDIREKTORATET
STATENS HELSETILSYN
STATENS SIVILRETTSFORVALTNING
KRISTIANSAND KOMMUNE V/KONTROLLUTVALGET*